

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ**

ЛЕКЦІЯ № 4

ВИЗНАЧЕННЯ І ПОДІЛ ПОНЯТТЯ

Ведучий лекції Пionтковський-Вихватень Богдан, психолог ЦДПОУМ, кандидат педагогічних наук.

21.01.2022

Сутність визначення поняття

- **Визначення поняття є такою логічною дією, у ході якої розкривається зміст поняття.**
- **Розкрити зміст поняття – це означає вказати його суттєві ознаки.**

Правила визначення

1. Визначення має бути пропорційним.
2. Визначення не має робити кола.
3. Визначення не має бути негативним.
4. Визначення має бути ясним, чітким, що не допускає двозначних чи метафоричних виразів.

Генетичне визначення

Слово «генезис» означає «походження».

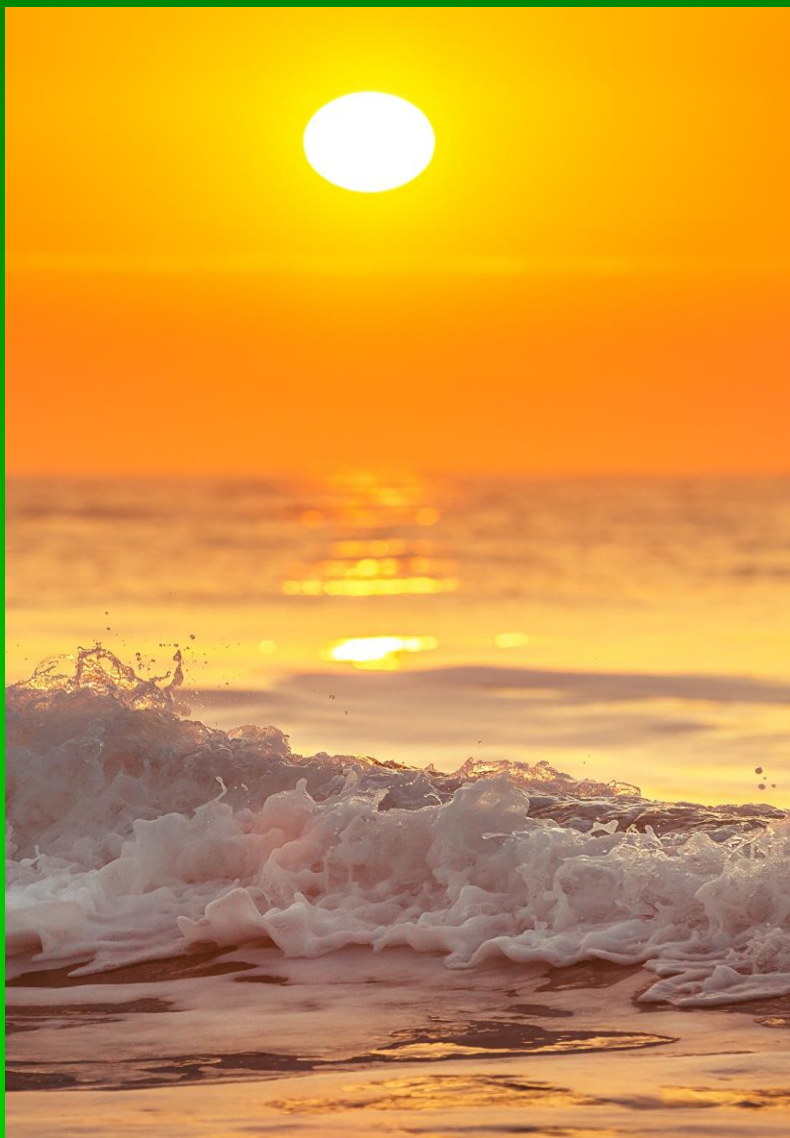
Генетичне визначення – це такий вид визначення, яке вказує на походження предмета, що визначається.

Наприклад:

«Куля є геометричне тіло, утворене обертанням кола біля його діаметра».

Номінальне визначення

Від визначення поняття слід відрізнати так зване номінальне визначення, тобто роз'яснення сенсу слова, імені, що виражає це поняття.

Наприклад: "Генезис – це означає походження, джерело".

Значення визначень

Визначити поняття – означає розкрити його зміст, тобто вказати суттєві ознаки, що є відображенням корінних властивостей предметів. Однак у визначенні майже ніколи не вказуються всі суттєві ознаки, оскільки це неможливо.

Прийоми, що замінюють визначення

1.Вказівка – найпростіший прийом ознайомлення з предметом, який нами сприймається безпосередньо.

2.Опис є перерахування низки ознак одиничного предмету.

3.Характеристика – вказуються деякі ознаки предмета.

4.Порівняння – передбачає наявність двох предметів думки, у тому числі один пояснюється за допомогою іншого.

5.Розрізнення – ми подумки зіставляємо два предмета, але вказуємо не стільки на подібність, скільки на різницю.

Сутність поділу поняття

Поділ поняття складається з трьох частин:

1. поняття яке підлягає поділу;
2. результати розподілу;
3. основу розподілу (ознака, за якою здійснюється розподіл).

Так, в зоології, всі хребетні поділяються на види хребетних; потім, наприклад, птахи поділяються на види птахів.

Правила розподілу

- 1. Розподіл має бути пропорційним.**
- 2. Розподіл має проводитися за однією основою і до того ж суттєвою.**
- 3. Члени розподілу повинні виключати одне одного.**
- 4. Розподіл не повинен робити стрибка.**

Дихотомічний розподіл

Дихотомічний, тобто подвійний розподіл полягає у тому, що поділене поняття повністю ділиться на два суперечливих поняття.

Наприклад: «Усі книжки можуть бути або підручниками, або не підручниками».

Прийоми, подібні до розподілу

1. Розподіл цілого на частки.
Наприклад: “ Місяць січень
складається з чотирьох тижнів і
трьох днів ”.

2. Розподіл думок за певним
планом. Плани заходів, плани
творів, зміст у книгах.

Класифікація

Класифікацією називається система розташування предметів за класами виходячи з подібності цих предметів усередині класу та його відмінності від предметів інших класів.

Прикладом класифікації може бути «Періодична система елементів» Д.І. Менделєєва

ПЕРІОДИ	РЯДИ	ГРУППИ															
		A I	В A II	В A III	В A IV	В A V	В A VI	В A VII	В A VIII	В							
1	1	H 1 1.0079 Водород															H 2 He 4.00260 Гелій
2	2	Li 3 6.941 2s ¹ Літій	Be 4 9.01218 2s ² Берилій	B 5 10.81 2s ² 2p ¹ Бор	C 6 12.011 2s ² 2p ² Вуглець	N 7 14.007 2s ² 2p ³ Азот	O 8 15.9994 2s ² 2p ⁴ Кислород	F 9 18.9984 2s ² 2p ⁵ Фтор	Ne 10 20.179 2s ² 2p ⁶ Неон								
3	3	Na 11 22.9898 3s ¹ Натрій	Mg 12 24.305 3s ² Магній	Al 13 26.9815 3s ² 3p ¹ Алюміній	Si 14 28.0855 3s ² 3p ² Кремій	P 15 30.9738 3s ² 3p ³ Фосфор	S 16 32.06 3s ² 3p ⁴ Сера	Cl 17 35.453 3s ² 3p ⁵ Хлор	Ar 18 39.948 3s ² 3p ⁶ Аргон								
4	4	K 19 39.0983 4s ¹ Калій	Ca 20 40.08 4s ² Кальцій	Sc 21 44.9559 3d ¹ 4s ² Скандій	Ti 22 47.88 3d ² 4s ² Титан	V 23 50.9415 3d ³ 4s ² Ванадій	Cr 24 51.996 3d ⁵ 4s ¹ Хром	Mn 25 54.938 3d ⁵ 4s ² Манганець	Fe 26 55.847 3d ⁶ 4s ² Железо	Co 27 58.9332 3d ⁷ 4s ² Кобальт	Ni 28 58.69 3d ⁸ 4s ² Нікель						
	5	Cu 29 63.546 3d ¹⁰ 4s ¹ Мідь	Zn 30 65.38 3d ¹⁰ 4s ² Цинк	Ga 31 69.72 4d ¹⁰ 4s ¹ Галій	Ge 32 72.59 4d ¹⁰ 4s ² Германій	As 33 74.9216 4d ¹⁰ 4s ² Арсен	Se 34 78.96 4d ¹⁰ 4s ² Селен	Br 35 79.904 4d ¹⁰ 4s ² Бром	Kr 36 83.80 4d ¹⁰ 4s ² Криpton								
	6	Rb 37 85.4678 5s ¹ Рубідій	Sr 38 87.62 5s ² Стронцій	Y 39 88.9059 4d ¹ 5s ² Іттрий	Zr 40 91.224 4d ² 5s ² Цирконій	Nb 41 92.9064 4d ⁴ 5s ¹ Ніобій	Mo 42 95.94 4d ⁵ 5s ¹ Молибден	Tc 43 98 4d ⁵ 5s ² Техасій	Ru 44 101.07 4d ⁷ 5s ¹ Рутеній	Rh 45 101.07 4d ⁸ 5s ¹ Родій	Pd 46 106.42 4d ¹⁰ 5s ¹ Паладій						
	7	Ag 47 107.8682 4d ¹⁰ 5s ¹ Срібло	Cd 48 112.411 4d ¹⁰ 5s ² Кадмій	In 49 114.82 5s ² 5p ² Індій	Sn 50 118.69 5s ² 5p ² Олово	Sb 51 121.757 5s ² 5p ³ Сурьма	Te 52 127.60 5s ² 5p ⁴ Телур	I 53 126.905 5s ² 5p ⁵ Йод	Xe 54 131.29 5s ² 5p ⁶ Ксенон								
	8	Cs 55 132.905 6s ¹ Цезій	Ba 56 137.33 6s ² Барій	La 57 138.905 5d ¹ 6s ² Лантан	Hf 72 178.49 5d ² 6s ² Гафній	Ta 73 180.948 5d ⁵ 6s ² Тантал	W 74 183.85 5d ⁴ 6s ² Вольфрам	Re 75 186.207 5d ⁵ 6s ² Реній	Os 76 190.2 5d ⁶ 6s ² Осній	Ir 77 192.22 5d ⁷ 6s ² Ірідій	Pt 78 195.08 5d ⁹ 6s ¹ Платина						
	9	Au 79 196.967 5d ¹⁰ 6s ¹ Золото	Hg 80 200.59 5d ¹⁰ 6s ² Ртуть	Tl 81 204.38 5d ¹⁰ 6s ² Талій	Pb 82 207.2 5d ¹⁰ 6s ² Свинець	Bi 83 208.98 5d ¹⁰ 6s ² Висмут	Po 84 209 5d ¹⁰ 6s ² Полоній	At 85 210 5d ¹⁰ 6s ² Астат	Rn 86 222 5d ¹⁰ 6s ² Радон								
	10	Fr 87 [223] 7s ¹ Францій	Ra 88 226.025 7s ² Радій	Ac 89 227.028 6d ¹ 7s ² Актиній	Rf 104 [261] 6d ² 7s ² Резерфордій	Db 105 [262] 6d ³ 7s ² Дубній	Sg 106 [266] 6d ⁴ 7s ² Сєбєргій	Bh 107 [264] 6d ⁵ 7s ² Борній	Hs 108 [269] 6d ⁶ 7s ² Гассій	Mt 109 [270] 6d ⁷ 7s ² Мейтнерій							
	11	[272] [272] [272] [272]	[272] [272] [272] [272]	[272] [272] [272] [272]	[272] [272] [272] [272]	[272] [272] [272] [272]	[272] [272] [272] [272]	[272] [272] [272] [272]	[272] [272] [272] [272]	[272] [272] [272] [272]							

*Лантаниди (лантаніоди)

58	Ce	59	Pr	60	Nd	61	Pm	62	Sm	63	Eu	64	Gd	65	Tb	66	Dy	67	Ho	68	Er	69	Tm	70	Yb	71	Lu
140.12	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	140.908	
Церій	Прометій	Неодим	Прометій	Самарій	Європій	Гадоліній	Тербій	Диспроцій	Гольмій	Ербий	Тульцій	Йттербий	Лютецій														

**Актиніди (актиніоди)

90	Th	91	Pa	92	U	93	Np	94	Pu	95	Am	96	Cm	97	Bk	98	Cf	99	Es	100	Fm	101	Md	102	No	103	Lr
232.0377	231.03688	231.03688	238.02891	237.04817	238.02891	237.04817	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	244.04187	
Торий	Платоній	Уран	Нептуній	Плутоній	Америцій	Кюрий	Беркелій	Каліфорній	Ейнштейній	Фермій	Менделєєв	Нобелій	Лоренс	Гріггс	Девелі	Гіббс	Харві	Сміт	Сімонс	Стевенс	Теллер	Томпсон	Вайт	Віггер	Віггер	Віггер	Віггер

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОВТОРЕННЯ:

- 1. Що таке визначення поняття?
- 2. Вкажіть складові частини визначення.
- 3 Назвіть правила визначення. (Дайте приклади на кожне правило)
- 4. Що таке генетичне визначення? (Дайте приклад.)
- 5. Що таке номінальне визначення? (Дайте приклад.)
- 6. Яке значення мають визначення?
- 7. Вкажіть прийоми, подібні до визначення.
- 8. Що таке розподіл поняття? Вкажіть правила розподілу.
- 9. Що таке дихотомічний поділ?
- 10. Яка є різниця між «розподілом» поняття та «розчленуванням подумки» предмета? (Наведіть приклад розчленування.)
- 11. Вкажіть прийоми, подібні до поділу.
- 12. Що таке класифікація?
- 13. Яка різниця є між природною та штучною класифікацією?

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ
запрошує

Детальніше про цикл лекцій "Логіка" тут: <https://cutt.ly/zR7kt3M>

Наступна лекція з циклу «Логіка» **18.02.2022.** на тему "Судження"

Детальніше про цикл лекцій "Про обдарованість від А до Я" тут:

<https://cutt.ly/3R7j8mf>

Наступна лекція з циклу «Про обдарованість від А до Я»
28.01.2022 на тему "Діагностика креативності"

<https://cutt.ly/3vsVF2W> YouTube канал

Навчально-наукового інституту розвитку освіти

Запрошую у Online Психологічний інформаційно-консультаційний
центр «ПТАХ» <https://cutt.ly/amawRn4>

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Website: <https://nau.edu.ua/>

Facebook: <https://www.facebook.com/nauofficial>

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Website: <http://iro.nau.edu.ua/>

E-mail: iro@npp.nau.edu.ua

тел.: (044) 406-72-02; 406-72-09

ЦЕНТР ДОПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ
ТА ОБДАРОВАНОЇ
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

корпус 8а, кім. 609а, 609

тел.: (044) 406-73-16, 406-68-47, 406-74-15

E-mail: center.dpoum@nau.edu.ua

Address: 03058 м. Київ, пр. Любомира Гузара, 1, корпус 8а